herpy

JASZCZURKI WŁAŚCIWE

Teju czerwony

Salvator rufescens

Salvator rufescens to najmasywniej zbudowany teju: dzienna, kopiąca jaszczurka z suchego Chaco oraz zachodniej Argentyny, Paragwaju i Boliwii, która z wiekiem staje się coraz bardziej czerwona. Samce dorastają do 140 cm. Gatunek potrzebuje budowanego na zamówienie terrarium o wymiarach co najmniej 300 × 150 × 150 cm, głębokiego podłoża do kopania, mocnego grzania i UVB, a żyje 15-20 lat.

Rodzina: Teiidae Nazwa angielska: Red Tegu Dawna nazwa: *Tupinambis rufescens*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**80-140 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Półpustynia i suchy las**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**300 × 150 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-35 °C**
Miejsce wygrzewania	**52-57 °C**
Temperatura w nocy	**20-23 °C**
Wilgotność	**70-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Zimowanie	**15-20 °C** 17-22 tygodni
Pokarm	**Owady, owoce, rośliny, kręgowce i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**24-36 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**15-35 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**40-75 dni** przy 29-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Salvator rufescens to masywny teju o szerokiej głowie, ciężkim ciele i długim, okrągłym ogonie. Jest najmasywniej zbudowanym z tejów. Nazwa *rufescens* pochodzi od łacińskiego rufescere, czyli stawać się czerwonawym, i odnosi się do ubarwienia. Świeżo wyklute młode są brązowawe do zielonkawych, z czarnymi poprzecznymi pasami i kilkoma przerywanymi białymi paskami wzdłuż ciała, i prawie nie mają czerwonego koloru. Czerwień pojawia się z wiekiem i zwykle jest najintensywniejsza u samców.

Samice dorastają do około 90 cm łącznie z ogonem. Samce są znacznie większe, osiągają do 140 cm i około 60 cm od pyska do kloaki, a także mają duże policzki, ponieważ rozrastają się mięśnie szczęk. Gatunek rośnie szybko i osiąga dojrzałość płciową po 2-3 latach.

S. rufescens jest blisko spokrewniony z *Salvator merianae*, a oba gatunki naturalnie krzyżują się w stabilnej strefie hybrydyzacji w środkowej Argentynie, gdzie stykają się ich zasięgi. Przypomina też *Salvator duseni*. Gatunek był wcześniej klasyfikowany jako *Tupinambis rufescens*.

To inteligentna jaszczurka, którą można trenować i która uczy się rozpoznawać swojego opiekuna, ale wciąż jest dzikim zwierzęciem, a nie pupilem: gdy się boi, gryzie, drapie i uderza ogonem. Dorosłe zwierzę wymaga terrarium wielkości małego pokoju, kosztownej diety i 15-20 lat opieki.

Występowanie i środowisko

Salvator rufescens występuje w zachodniej i północnej Argentynie (m.in. Chaco, La Rioja, San Juan, Mendoza, Córdoba, San Luis i La Pampa), w Paragwaju oraz w Boliwii (Beni, Santa Cruz i Tarija). Miejscem typowym jest Mendoza. Gatunek nie występuje w Brazylii; dawne doniesienie z Parany zostało odrzucone. Strefa hybrydyzacji z *Salvator merianae* leży na przejściu między suchym Chaco a Espinal w środkowej Argentynie.

> **Naturalny zasięg:** Argentyna, Paragwaj i Boliwia.

ŚRODOWISKO

Salvator rufescens żyje w suchym Chaco z cierniowymi suchymi lasami i zaroślami oraz na suchych, porośniętych krzewami terenach dalej na południowy zachód, gdzie klimat jest umiarkowany, z gorącymi latami i zimnymi zimami. Gatunek jest aktywny w dzień i mieszka w norach, które sam wykopuje, a kopie także poza okresem hibernacji.

Zimą zwierzę zakopuje się i w najzimniejszych okresach jest praktycznie nieaktywne; na niektórych obszarach hibernacja trwa do siedmiu miesięcy. Temperatura w norze nie została udokumentowana dla tego gatunku. Rozród przypada na południowoamerykańską wiosnę i początek lata, od października do grudnia, a samice składają jedno zniesienie w roku.

Gatunek jest oportunistą i zjada zarówno pokarm zwierzęcy, jak i roślinny: owady i inne stawonogi, gryzonie, ptaki i ptasie jaja, jaszczurki, ryby, padlinę, owoce i nasiona.

Czytaj więcej: Hibernacja i pory roku

Hodowla

TERRARIUM

Wiedzy specyficznej dla hodowli *Salvator rufescens* jest niewiele. Gatunek ma mniej więcej taką samą wielkość i tryb życia jak *Salvator merianae*, a opieka jest taka sama; wartości dotyczące terrarium, temperatury, wilgotności i światła są wspólne dla argentyńskich tejów i nie zostały zmierzone specjalnie dla tego gatunku.

Dorosły samiec potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 300 × 150 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość), a dorosła samica co najmniej 240 × 120 × 120 cm. Tak duże terraria trzeba zbudować samodzielnie lub zamówić na wymiar. Im większe, tym lepiej.

Zwierzę kopie także poza okresem hibernacji, więc podłoże jest najważniejszym elementem wystroju. Zapewnij głęboką warstwę, najlepiej 30-60 cm, przynajmniej w jednym końcu. Mieszanka ok. 40 % ziemi ogrodowej bez nawozów, 40 % włókna kokosowego i 20 % piasku do piaskownic, przykryta warstwą liści, dobrze trzyma wilgoć i nadaje się do kopania. Unikaj suchego piasku, ziemi do kwiatów z dodatkami oraz trocin z sosny i świerku. Całe podłoże wymieniaj co najmniej raz na kwartał.

Terrarium powinno otwierać się od przodu i mieć siatkę w suficie, a wszystkie lampy muszą być solidnie zamocowane i osłonięte, bo teju je przewracają. Drzwi muszą dać się zamknąć na zamek. Postaw dużą, płytką miskę z wodą i wymieniaj wodę codziennie, bo zwierzę wciąga do niej podłoże i zostawia w niej odchody. Zapewnij też kryjówkę z wilgotnym torfowcem oraz kilka suchych kryjówek.

Zwierzę trzyma się pojedynczo. Dwa osobniki można trzymać razem w terrarium dwukrotnie większym, ale nie ma pewności, że to się sprawdzi. Samca i samicy nie trzyma się razem poza okresem godowym, a małych zwierząt nie trzyma się razem z dużymi.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Miejsce do wygrzewania powinno mieć temperaturę powierzchni 52-57 °C, mierzoną termometrem na podczerwień. Ciepła strona ma 32-35 °C, a chłodna 24-29 °C; w nocy wyłącza się światło i grzanie, tak aby temperatura spadła do 20-23 °C. Używaj spotów halogenowych lub żarówek, kilku blisko siebie, aby dorosłe zwierzę nagrzewało się równomiernie na całym ciele. Promienniki ceramiczne i maty grzewcze są za słabe do miejsca wygrzewania.

Salvator rufescens pochodzi z obszaru o zimnych zimach i jest przystosowany do długiej hibernacji. Mimo to zimowanie w niewoli jest opcjonalne. Zdrowe zwierzę może być aktywne i karmione przez cały rok, i jest to właściwe dla młodych w pierwszym roku, świeżo nabytych osobników, zwierząt z niedowagą oraz wszystkich zwierząt o niepewnym stanie zdrowia.

Jeśli chcesz przeprowadzić zimowanie, obowiązują zasady z poradnika o zimowaniu: tylko zdrowe zwierzęta w dobrej kondycji, stopniowe wygaszanie przez kilka tygodni i pusty przewód pokarmowy przed obniżeniem temperatury. Podane tam okresy głodówki obejmują zwierzęta do 3 kg; dla tejów ważących kilka kilogramów nie ma ustalonej reguły, więc głodówka powinna trwać co najmniej miesiąc, a temperatura podczas opróżniania jelit powinna utrzymywać się powyżej 13 °C. Następnie utrzymuj 15-20 °C z głęboką, wilgotną warstwą do kopania i dostępem do wody pitnej. Zimowanie trwa 4-5 miesięcy. Temperatura i czas trwania są zapożyczone od *Salvator merianae*; w naturze hibernacja *S. rufescens* trwa do siedmiu miesięcy. Waż zwierzę przed zimowaniem i w jego trakcie i przerwij je przy wyraźnej utracie masy lub oznakach choroby. Przy wybudzaniu stopniowo zwiększaj temperaturę i światło przez kilka dni, najpierw podaj wodę, a pokarm oferuj, gdy zwierzę jest aktywne i rozgrzane.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-80 %, tak jak u pozostałych argentyńskich tejów. Utrzymuj podłoże wilgotne, ale nie błotniste, podlewając je co tydzień, i zraszaj codziennie. Gatunek pochodzi z suchszego obszaru niż *Salvator merianae*, więc ciepły koniec powinien być suchy i przewiewny, a wilgotnych miejsc dostarczają kryjówka z wilgotnym torfowcem (90-100 %) i głębokie, wilgotne podłoże. Mierz dwoma higrometrami, po jednym w każdym końcu. Zwierzę musi zawsze mieć świeżą wodę do picia.

OŚWIETLENIE I UVB

Salvator rufescens jest aktywny w dzień i potrzebuje mocnego światła oraz UVB przez 12-14 godzin dziennie. Oprócz żarówek grzewczych terrarium musi mieć silne oświetlenie dzienne, a bezpośrednie słońce w zabezpieczonym wybiegu zewnętrznym jest dobrym uzupełnieniem, gdy pozwala na to pogoda.

Teju należą do strefy Fergusona 3. Używaj świetlówki T5 HO 10-14 % w oprawie z odbłyśnikiem nad miejscem do wygrzewania, tak aby świetlówka obejmowała około połowy długości terrarium. Celem jest indeks UV 3-4 w miejscu wygrzewania i niższy w pozostałych miejscach. Bez siatki odległość między świetlówką a grzbietem wynosi zazwyczaj 43-55 cm, zależnie od świetlówki; siatka pochłania część promieniowania UVB i wtedy odległość musi być mniejsza. Świetlówki tracą moc i wymienia się je zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Salvator rufescens jest wszystkożerny z przewagą pokarmu zwierzęcego. Młode i osobniki wychowane w niewoli bywają wybredne i często wolą mięso. Dieta podlega tym samym zasadom co u *Salvator merianae*: dorosłe około 60 % pokarmu zwierzęcego, 30 % warzyw i 10 % owoców, a młode około 90 % pokarmu zwierzęcego, głównie owadów, i 10 % zieleniny. Owoce podawaj oszczędnie, bo zwierzę łatwo tyje.

Młode do 6 miesięcy karmi się 5 razy w tygodniu, w wieku 7-12 miesięcy 4 razy, w wieku 1-2 lat 3 razy, a dorosłe 2 razy w tygodniu. Porcja ma mniej więcej wielkość czaszki zwierzęcia, a całe ofiary powinny być nieco mniejsze od czaszki.

Podawaj karaczany, świerszcze, szarańczę, mączniki, dżdżownice i ślimaki, pisklęta kurze, przepiórki, myszy, szczury, mięso mielone z wapniem, całe ryby i krewetki. Całe ofiary są lepsze od mięsa, bo zawierają wapń. Mięso mielone i owady posypuje się wapniem i multiwitaminą. Jaja i ryby podaje się gotowane: surowe białko jaja zawiera awidynę, która blokuje wchłanianie biotyny, a niektóre ryby zawierają tiaminazę, rozkładającą witaminę B1. Zielenina to mniszek lekarski, jarmuż i inne kapustne, marchew, cukinia i dynia. Nigdy nie podawaj awokado, cebuli, szpinaku, sałaty, brokułów ani bakłażana.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Salvator rufescens ma opinię spokojnego i stosunkowo oswojonego gatunku, który można trenować. Oswojenie nie przychodzi samo: zwierzę trzeba spokojnie i regularnie brać do ręki od młodości, a młode są płochliwe. Pozwól im przyzwyczaić się do twojej ręki, podchodź z boku, a nie nagle z góry, i dotykaj ich podczas jedzenia, aby nauczyły się odróżniać rękę od pokarmu.

Podobnie jak inne teju, młode osobniki o długości 45-75 cm przechodzą trwający kilka miesięcy okres, w którym są skłonne do obrony i drażliwe. Zapewnij spokój i przestrzeń, a jeśli trzeba zwierzę wziąć do ręki, używaj grubych rękawic. Dorosłe zwierzę ma silny chwyt szczęk, ostre pazury i ogon, który uderza jak bicz. Zwierzę kopie i eksploruje, więc potrzebuje urozmaicenia w terrarium. Myj ręce po kontakcie ze zwierzęciem i terrarium, bo *Salmonella* jest powszechna u gadów.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce są znacznie większe od samic i mają duże policzki; mięśnie szczęk dodatkowo rozrastają się w okresie godowym. Gatunek osiąga dojrzałość płciową po 2-3 latach. Samice powinny być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, zanim zostaną przeznaczone do rozrodu.

GODY I KOPULACJA

W naturze zwierzęta kopulują wiosną po hibernacji; w Argentynie okres rozrodu trwa od października do grudnia. Samica składa jedno zniesienie w roku. W niewoli samca i samicę trzyma się osobno poza okresem godowym i łączy pod nadzorem, gdy się wybudzą i znów zaczną jeść. Szczegóły kopulacji w niewoli nie zostały udokumentowane.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno zniesienie w roku, liczące 15-35 jaj, średnio około 21. Sposób budowy gniazda nie został udokumentowany dla tego gatunku; u *Salvator merianae* jaja składane są w gnieździe z suchej trawy, gałązek i liści w ziemi. Zapewnij samicy głęboką, wilgotną warstwę do kopania, suchy materiał na gniazdo i spokój.

INKUBACJA

Czas i temperatura inkubacji nie zostały udokumentowane dla tego gatunku, więc wartości są zapożyczone od *Salvator merianae*. Wyklucie następuje po 40-75 dniach, a stabilna temperatura około 29 °C daje najwięcej wyklutych jaj i największe młode.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mierzą przy wykluciu około 8 cm od pyska do kloaki. Rosną bardzo szybko i potrzebują owadów i małych ofiar, wapnia, UVB oraz dużo ciepła. Trzymaj je osobno według wielkości, bo duże osobniki mogą zjadać małe. Młode utrzymuje się aktywne i karmione przez pierwszą zimę.

Zdrowie i częste błędy

Problemy zdrowotne są takie same jak u innych tejów, a większość z nich wynika z błędów w hodowli:

- Metaboliczna choroba kości przy zbyt małej ilości wapnia, witaminy D lub UVB.
- Otyłość przy zbyt dużej ilości tłustego mięsa i owoców oraz zbyt małym ruchu. Regularnie waż zwierzę.
- Infekcje dróg oddechowych przy zbyt niskiej temperaturze lub stale mokrym podłożu.
- Oparzenia, jeśli zwierzę może dosięgnąć żarówek grzewczych. Osłoń je.
- Robaki jelitowe i inne pasożyty, zwłaszcza u zwierząt importowanych. Nowe zwierzęta powinny przejść kwarantannę i badanie kału.
- Problemy z linieniem przy zbyt suchym powietrzu.
- Trudności ze składaniem jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do kopania.
- Utrata masy lub choroba w trakcie lub po zimowaniu u zwierząt, które nie były w dobrej formie.

Zwierzę musi trafić do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli traci na wadze, przestaje jeść poza okresem zimowania, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się osowiałe.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.